

Forslag til forordning om oprettelse af instrument for førtiltrædelsesbistand 2021-2027 (IPA III)

KOM (2018) 0465

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har 14. juni 2018 fremsat forslag til forordning om tredje udgave af instrumentet for førtiltrædelsesbistand (IPA III). Forslaget er fremsat som led i forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme. Instrumentet foreslås opbygget omkring en række specifikke sektorer med det formål at støtte reformer, udvikling og EU-tilnærmelse for kandidatlande og potentielle kandidatlande.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2018) 0465 af 14. juni 2018 fremsendt forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om fortsættelse af instrument for førtiltrædelsesbistand for perioden 2021-2027 (IPA III). Det nuværende instrument for førtiltrædelsesbistand, IPA II, dækker perioden fra 2014-2020. Forslaget indgår i pakken af retsakter og meddelelser for instrumenter under EU's eksterne politikker (kategori VI på EU-budgettet), som EU-kommissionen har fremsat som led i forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme (MFF) 2021-2027.

3. Formål og indhold

Formålet med instrumentet for førtiltrædelsesbistand er at støtte kandidatlande og potentielle kandidatlandes bestræbelser på at vedtage og gennemføre reformer med henblik på tilpasning til de EU-regler, standarder og praksisser, som er en forudsætning for medlemskab.

IPA III adskiller sig ikke grundlæggende fra IPA II. Kommissionen foreslår dog en ændring af programmeringen, idet instrumentet opbygges omkring fem sektorer i stedet for landerammer. Sektorerne er (1) retsstatsprincipper, sikkerhed og migration (2) governance og strukturelle reformer, (3) territorialt og grænseoverskridende samarbejde, (4) EU-politikker og mellemfolkelige forbindelser og (5) investeringer i vækst og beskæftigelse. Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke nogen konkret fordeling på sektorerne. Dette medfører, at de enkelte lande vil skulle ansøge puljer inden for de fem sektorer. Midlerne fordeles på baggrund af kriterier udviklet af Kommissionen, der blandt andet vil omfatte graden af EU-optagelsesparathed, absorptionskapacitet og hidtil opnåede resultater. IPA III bidrager dermed til øget fleksibilitet og mulighed for at belønne reelle reformindsatser og reducere midler til kandidatlande, der bevæger sig væk fra standarder for EU-medlemskab. Det forventes således, at bistanden til Tyrkiet vil blive reduceret under IPA III.

IPA III indeholder desuden mulighed for reduktion og eventuel suspension af bistanden i tilfælde af mangel på fremskridt eller tilbagegang.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vedtog den 4. februar 2019 udkast til rapport A8-0000/2019 i udvalget (AFET). Plenarafstemningen afholdes den 2. marts 2019. Europa-Parlamentet lægger vægt på en stærk konditionalitet i instrumentet herunder et suspensionsmekanisme samt styrket transparens og synlighed af implementeringen.

5. Nærhedsprincippet

Det vurderes, at Kommissionens forslag er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, og at dets formål opnås mere effektivt på EU-niveau end af medlemslandene individuelt.

6. Gældende dansk ret

Forslaget har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Forslaget ventes at få statsfinansielle konsekvenser inden for rammerne af udmøntningen af EU's budget. Udgiftsniveauet forhandles som led i Kommissionens forslag til den næste flerårige finansielle ramme for 2021-2027.

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen er ikke sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdning

Det rumænske formandskab sigter efter, at der kan opnås enighed om en delvis generel indstilling på Rådet for almindelige anliggender den 19. marts 2019. En gruppe medlemsstater har været fortalere for stærk konditionalitet. En mindre gruppe har endvidere talt for indførelse af en egentlig suspensionsmekanisme. På den anden side har en anden gruppe medlemsstater talt for blødere konditionalitet og talt imod suspensionsmekanisme. Der tegner sig nu generel opbakning bag det foreliggende udkast.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen lægger vægt på, at drøftelserne vedrørende det nye instrument for førtiltrædelsesbistand ikke foregriber forhandlingerne om den kommende overordnede finansielle ramme, idet regeringens hovedprioritet for denne er at realisere et samlet udgiftsniveau svarende til 1,00 pct. af EU's BNI.

Regeringen kan tilslutte sig, at Kommissionen fortsætter førtiltrædelsesbistanden mhp. at fremme nødvendige reformer i kandidatlandene og potentielle kandidatlande. Fra dansk side prioriteres det særligt, at førtiltrædelsesbistanden målrettes civilsamfund og demokratiindsatser.

Regeringen lægger vægt på, at der fremadrettet skal være en stærk konditionalitet mellem førtiltrædelsesbistand til kandidatlande og potentielle kandidatlande på den ene side og konkrete reformfremskridt og fremdrift i forholdene vedr. menneskerettigheder, civilsamfund og

retsstaten på den anden side. Den seneste version af forordningen styrker danske interesser om øget transparens, konditionalitet i førtiltrædelsesbistanden og muligheder for suspension af støtten.

For så vidt angår særligt Tyrkiet er det generelt regeringens holdning, at EU-optagelsesforhandlingerne med Tyrkiet bør stoppes. Der er imidlertid ikke opbakning i EU til at stoppe optagelsesforhandlingerne med Tyrkiet. Regeringen finder, at samarbejdet med Tyrkiet samtidig bør fortsætte på områder, hvor vi har fælles interesser såsom migration og sikkerhed.

Hvad angår førtiltrædelsesstøtten til Tyrkiet, besluttede Det Europæiske Råd i oktober 2017 en reduktion og omallokering mod demokrati- og civilsamfundsindsatser af førtiltrædelsesbistanden til Tyrkiet i den indeværende budgetperiode. Regeringen finder, at førtiltrædelsesstøtten til Tyrkiet bør reduceres betragteligt fremadrettet som en konsekvens af den negative udvikling særligt på retsstat- og civilsamfundsområdet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg. Forslaget, men indgår som del af grund- og nærhedsnotatet vedrørende Kommissionens forslag til de finansielle instrumenter oversendt den 9. juli 2018.